

ויזרע יצחק

שנה י'

<p>פרשת "ויחי" הפטרה: "ויקברו ימי" יב' טבת תשע"ח</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת פניסה יציאה ר"ת</p>	<p>י"ב 16:09 17:24 18:01</p>	<p>ת"א 16:25 17:25 17:58</p>	<p>חיפה 16:15 17:23 17:58</p>
---	---	---	---	---	--

הגיגים לפרשת השבוע

"ועשית עבדי זוסר ואמות" (בראשית מו' כט)

"חסד שעושים עם המתים נקרא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול" (רש"י)

לכאורה, ניתן להקשות על פירוש רש"י ממה שאמרו חז"ל: "דקבר יקברוניה דספד יספדוניה" (כתובות עב). [מי שקובר יזכה שיקברו אותו ומי שמספיד יזכה שיספידו אותו] הרי שיש גמול למי שעושה חסד עם המת? מתוך ה"פנים יפות", שכוונת הכתוב היא לגמול מאותו האדם שעשה לו את הטובה והוא בעצמו משיב לו טובה, כי בחסד שעושים עם המתים האדם אינו מקבל את הגמול מאותו האדם שעשה לו את הטובה אלא מאדם אחר, וכי בכל גמילות חסדים שהאדם עושה עם חברו אין הוא מקבל שכר מהקב"ה כמו בכל שאר המצות? אלא שאין זה נקרא גמול אלא אם כן הוא מקבל זאת מאותו האדם עצמו.

"ושכבתי עם אבותי ונשא אתני במצרים" (בראשית מו' לו)

לכאורה, הסדר היה צריך להיות הפוך, קודם צריך יעקב לומר "ונשאתני ממצרים" ורק אחר כך יתקיים ביעקב "ושכבתי עם אבותי", מדוע הופך יעקב את הסדר? מבואר ב"ספורנו" שענין שכבת המת עם אבותיו הוא ההנחה של מיטת המת במקום המספד וסבוב הסופדים, ולכן נכתב בלשון הזה אצל כל המלכים בספר מלכים שמתו על מיטתם ללא קשר אם צדיקים הם או רשעים. ואחר כך אמר יעקב "ונשאתני ממצרים", כאומר שכאשר תעשה באופן הזה תוכל אחר כך לשאת אותי ממצרים כי כאשר ימלאו ימי השכיבה יסור יגוני מלבם, ויעברו ימי בכיתי, ואז לא ימחו בך אם תישאני אל ארץ אחרת.

"ויאמר השבעה לי" (בראשית מו' לא)

יעקב מבקש מיוסף להישבע לו אבל, אומר ה"כלי יקר", לא שחלילה יעקב חושד ביוסף שלא יקיים את מצות אביו אלא אלא השבועה היא כדי שתהיה ליוסף התנצלות לפני פרעה בבקשו לקיים את מצות אביו כמו שפירש רש"י על פסוק "כאשר השביעך" (בראשית נ' ו) "שאם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך". ומה שנאמרה השבועה בלשון "לי" ו"לו", "השבועה לי" ו"ישבע לו", מבאר ה"כלי יקר" שיעקב חשש שמא פרעה יורה ליוסף להתיר את שבועתו לאביו לכן אמר לו "השבועה לי" דהיינו השבע על דעתי, והדין הוא שהנשבע על דעת חברו אין לו התרה בלי דעת חברו (טור יו"ד רכז) לכן אמר יעקב "השבועה לי" דהיינו לדעתי וגם על יוסף נאמר "ישבע לו" שנשבע על דעת אביו.

"והנה הראה אותי א-לקים גם את זרעך" (בראשית מו' יא)

מבאר רבינו החיד"א ב"פני דוד" שיעקב היה בקי בחכמת הפרצוף, לכן אמר "והנה הראה אותי א-לקים", שכאשר ראיתי את פניך הראני א-לקים בחכמה שחנן אותי שלא חטאת, "גם את זרעך", ראיתי שגם זרעך הם צדיקים ואין בהם חטא. אך לפי זה היה הכתוב צריך לומר והנה הראה "לי" מדוע נאמר "אותי"? ומביא רבינו גם את פירוש זקנו רבי ישעיה על הכתוב "והנה הראה אותי א-לקים", על פי מה שאמרו חז"ל שיוסף התכוון לחטוא עם אשת פוטיפר אלא שנראתה לו דמות דיוקנו של יעקב אביו ופרש ממנה ולא חטא, וזה מה שנאמר בפסוק: "והנה הראה אותי א-לקים" שא-לוקים גרם לכך שראית את דמות דיוקני וזה מה שהצילך.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

דוד כהן בן שמחה ז"ל נלב"ע ד' שבט תשע"ז תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

"יבמי יעקב עֲזָוִי זָוִי" (בראשית ב' כז)

עיקר החיות של הצדיק, אומר ה"נעם אלימלך", הם אותם הימים שבהם הוא מוסיף אור בעבודת ה' והם נקראים "ימים" על דרך שנאמר: "ויקרא א-לקים לאור יום" (בראשית א' ה). וזה מה שאומר הכתוב "ויהי ימי יעקב", כלומר הימים שהיה מוסיף בהם אור הם היו עיקר שני חייו.

"וַיֵּגֶד לַיעֲקֹב וַיֹּאמֶר הֲנֵה בְנִי יוֹסֵף בָּא אֵלַי וְיִתְּנוּזֶקֶת יִשְׂרָאֵל וְיֵשֵׁב עַל הַבְּמֹטָה" (בראשית מו' ב)

"אמר רבי אחא בר חנינא כל המבקר חולה נוטל אחד מששים בצערו" (נדרים לט:)

אומר הגר"א שדבר זה רמוז בפסוק שלפנינו. אחרי שבא אליו יוסף לבקרו כתוב: "וישב ישראל על המטה", המטה בגימטריה זה 59, על כן לאחר שיוסף נטל אחד מששים בצערו נותר יעקב עם חמשים ותשע חלקי חוליו שנתרו.

"אפרים ובנשׂה כראובן ושמעון יהיו לי" (בראשית מו' ה)

מדוע מוסיף יעקב את בני יוסף, אפרים ומנשה, למניין השבטים, "כראובן ושמעון"? מתרץ ה"אלישיך" הקדוש שכבר כאשר מברך ה' את יעקב בלוז ואומר לו "גוי וקהל גוים יהיה ממך" (בראשית לה' יא), מבין יעקב שהוא צריך להוציא עוד שני שבטים לנחלה, ולכן מכריז זאת יעקב כעת כדי שכל השבטים ידעו וייתנו להם שתי גורלות כשיתעסקו בנחלת הארץ. בנוסף לזה רוצה יעקב לברך את בני יוסף ברכה מיוחדת משום שנולדו בארץ מצרים, שהוא מקום של טומאה, ובכך להכניסם אל הקדושה. אבל ברור היה ליעקב שאם הוא יברך את בני יוסף, הדבר יעורר קנאה אצל שאר האחים, משום שאת בני יוסף הוא מברך בפני עצמם ואילו בני שאר השבטים נכללו בכרכות אבותם, לכן ראשית מודיע יעקב שלמנשה ולאפרים יש דין של בנים ליעקב, ואחר היותם בכלל השבטים סרה קנאת אפרים ומנשה מלב אחי יוסף על ברכתם כי ברכתם בכלל האחים.

"יהודה אתה יודוך אוזיך" (בראשית מט' ז) "דן ידן עמו" (בראשית מט' טו) "גד גדוד יגודנו" (בראשית מט' יט)

מציין הרמב"ן ששלוש השבטים הללו נמשלו לאריה. יעקב אמר ליהודה "גור אריה יהודה", משה אמר לדן "דן גור אריה" ולגד אמר "ברוך מרחיב גד כלביא שכן". ומבאר שהטעם שנמשלו שבטים אלו לאריות הוא משום ששבטים אלו ניהלו מלחמות נגד אויבי ישראל. דוד, שהיה משבט יהודה, כל השבטים מודים שהמלוכה היא שלו, וכן שמשון, שהיה משבט דן, ונקם את נקמתם של ישראל מהפלשתים, ומשבט גד יצא יפתח שנלחם בבני עמון.

"יששכר זמור גרם, רובץ בין המשפתיים" (בראשית מט' יד)

יעקב ממשיך את שבט יששכר ל"חמור גרם", שהכוונה היא לחמור חזק בעל עצמות גדולות וחזקות ואילו הבשר בו מועט. מבאר רבינו בחיי שיעקב המשיך את שבט יששכר לחמור כזה משום שבני יששכר היו "זכי החומר ודלי בשר", כלומר הם העריכו מאוד את הרוח ולא ייחסו חשיבות מרובה לחומריות אלא רק מה שנדרש לחיזוק הגוף, דהיינו העצמות, אך לא קידשו את המותרות, דהיינו הבשר והשומן, ובמקום זאת הם הקדישו את עצמם לסבול את עול התורה כמו החמור שמעמיסים עליו את המשא.

"מאשר עֲבֹנָה לזומו והוא יתן מעדני מלך" (בראשית מט' כ)

אומר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שגם כאשר טוב לאדם, עיקר התענוג שלו צריך להיות מזה שהקב"ה שמח שטוב לו. וזוהי כוונת הכתוב "מאשר שמנה לחמו", לאשר יש כל טוב, "והוא יתן מעדני מלך", עיקר התענוג שלו, עיקר ה"מעדני" שהוא לשון תענוג, "מלך" הבורא יתברך שהוא מלכו של עולם.

"ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל הבמטה ויגוע ויאסף אל עמו" (בראשית מט' ל)

"אמר רבי יוחנן: יעקב אבינו לא מת, אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדניי וחנטו חנטיי וקברו קבריאי? אמר ליה מקרא אני דורש שנאמר: 'ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים' מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" (תענית ה:)

מקשה רבי העשיל ב"חנונת התורה" אמנם רבי יוחנן לומד מהפסוק שיעקב לא מת אך עדיין נשאלת השאלה וכי סתם חנטו אותו וכיצד קברו אדם חי? ומבאר על פי המובא בגמרא על הפסוק "וישמע הדד מלך מצרים כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב" (מלכים א' י"א כא) "מפני מה נאמר 'שכיבה' בדוד ו'מיתה' ביואב? דוד שהניח בן נאמרה בו 'שכיבה' יואב שלא הניח בן נאמרה בו 'מיתה'" (ב"ב קטז). כלומר כוונת מאמר הגמרא ש"יעקב אבינו לא מת" למרות שכתוב שחנטו אותו והתירוץ "מקיש הוא לזרעו" לומר שהוקש יעקב לזרעו שכיון שהיה לו זרע כמותו לכן לא נקרא מת. אבל האמת היא שיעקב מת ורק מפני שיש לו זרע כמותו נקרא שהוא לא מת.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנונת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-20:30

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315